

Marta Kasmanová

ŠACH MAT ROZUMU.

**Verím na Boží mlyn, verím, že niekde je,
až raz zatočí ním, tak bude vážne zle.**

Metropolis, 2007

Zlatožlté lány obilia sľubovali v júli 1978 žatvu, aká v Zápoľciach dávno nebola. Rýchlu a biednu. Počasie sa toho roku kývalo jak hojdacie kladivo v lunaparku. Teploty kolísali sťa zvony v kostolnej veži. Už prvé mesiace neveštili nič dobré. Neveľmi kruté, ale vytrvalé mrazy vystriedali na jar urputné dažde. Na rozbahnených poliach traktory so sejačkami zapadali až po osky. Nejednen družstevník tam neprišiel len o nervy, ale aj o gumáky.

Ani studený máj nepriniesol do Zápoľských stodôl raj. Zelenina v záhradkách, hoci oneskorene, predsa len bohato vzišla a rovnako dobre zakvitla a obrástla plodmi. No gazdovia si mädlili ruky predčasne. Paprikové priesady sa dobre pochytili, zakvitli, no malé plody na väčšie nedorástli. Zakrpateli a napokon odpadli. Paprika bola na Slovensku v roku 1978 rovnako vzácna ako banány. Kilogram nestál pod štyri koruny.

Vinári sa toho roku vínom nechválili. Bolo ho málo a ani to nebolo dobré. Neskoré jarné mrazy spálili prútie i výhonky viniča. Čo nezohorelo mrazmi, obili letné krupobitia. Chladné a veterné leto spôsobilo, že mnohé odrody ani nedozreli. Ďalšie zlikvidovala múčnatka a iné choroby. V ovocných sadoch vyčíňali vošky. Vzácne toho roku preto boli aj jablká, hrušky a marhule, či slivky, ktoré po iné roky zvykli liezť Zápoľčanom pekne krkom.

Krátke leto bolo plné búrok a prudkých lejakov. Ľadovec a víchrica ubili obilie aj tesne pred žatvou. Tá kvôli počasiu začínala s trojtýždňovým oneskorením. Ešteže sa aspoň cez ňu počasie umúdrilo a za rekordných sedemnást dní tak

družstevníci zozbierali tridsaťsedem metrákov pšenice a jačmeňa. Ale bolo to hlboko pod plánovanými výnosmi.

Toho augustového dňa na konci žatvy sa kombajny lenivo plazili z pokosených polí. Potom poľnou cestou až do dediny. Na hornom konci sa pripájala k asfaltke. Lemovali ju nové tehlové domy. Výstavba v obci s dvetisíc obyvateľmi toho roku lámala rekordy. Tak ako investície staviteľov. Dvestoštyridsaťosemtisíc korún československých to bolo v priemere na jeden dom.

Na dvore prvej z novostavieb sa Jano Fľaška so ženou naťahovali s novučíckým záchodom. Jano vliekol misu, jeho žena Mariena nádrž. Z okna na poschodí na nich hulákal chlap v montérkach, aby sa pohli. Nemá celý deň na ich panské huncútstva. Splachovací záchod! Nestačila by im latrína, ako ostatným v dedine? Ale Janova žena bola neoblomná. Z tristo domov v dedine malo splachovací záchod len tridsaťdeväť. Oni budú štyridsiaty. Aká to prestíž! Aká elita!

Oranžové slnko nenáhľivo klesalo k horizontu. Zhora ho tlačili ťažké búrkové oblaky. Prichádzali zo severu, kde to už vyzeralo na poriadnu prietrž mračien. Ovzdušie ešte voňalo pokoseným obilím a naftou z prechádzajúcich kombajnov. Ale každú chvíľu hrozilo, že prudký dážď utopí obe vône a ponechá ľuďom len spomienku. Odrazu vzduch preťalo zavýjanie sirény. Sanitka sa ledva stihla vyhnúť nadrozmerným slimákom na ceste. Prudko vybočila z cesty a prefrčala Fľaškovcom po budúcej predzáhradke.

„Jebeéé ti?!“ Skríkol preľaknutý Jano, keď mu misa pridlávila prsty v gumákoch. „Boha ci naháňam! Kokot sprostý!“ Nadával celý zúrivý. Viac ako bolesť na pomliaždených prstoch ho naštartovali obavy, čo si vytrpí, ak záchod rozbil. Ty chruňo grambľavý! Nevieš dávať pozor?! Počul svoju ženu skôr než otvorila ústa. Cítil na chrbte jej vyčítavé zreničky a čakal prívalovú vlnu. Ale Marienu v tej chvíli záchod vôbec nezaujímal. Premýšľala, čo a hlavne komu sa stalo. Lebo húkajúca siréna bola v ospalej poľnohospodárskej pospolitosti, kde je najväčšou udalosťou roka úhyn dvadsiatich dvoch teliat na družstve alebo nedostatok ryže v obchode v čase zabíjačiek, skutočnou raritou. A tak miesto nad rozbitou misou hýtala nad tým, kam bežať po klebetu, aby po večernej omši mohla ohurovať ženy pred kostolom.

Jano si všimol ten krátky okamih ducha neprítomnosti svojej ženy a využil ho, aby rýchlo zodvihol misu zo zeme a tváril sa, že jeho ruky ani nikdy neopustila. Z oblohy začínali padať prvé kvapky.

Vtom sa z cesty prirútila Anča Majorošová, čo s Marienu v obchode predávala.

„Mariena! Brata si ratuj!“ Dychčala celá červená. „V RAMAZE bola nehoda! S Vincom je zle. Do nemocnice ho vzali,“ chrlila vyvalenej Márii Fľaškovej do tváre prúd ťažko uveriteľných informácií. Keď videla, že tá ničomu nerozumie, dodala: „Katka volala do obchodu, zháňala tá, máš jej volať.“

Mariena pustila bakelitovú nádrž na vodu na zem a rozbehla sa s Ančou dolu ulicou. V tej chvíli sa z oblohy spustili mohutné

závoje vody. Jano zložil misu do blata tiež a utekal za ženami. Z domu sa za ním valil krik podráždeného majstra.

„Tak, čo bude s tým hajzlom?! Kam šeci idzece? To ho mám robic sám?! Ja sa na to môžem vysrac! Héééj, ľudia! Vrácť sa!“

Ale nikto si ho nevšímal.

Zavýjajúca krémová tisícvestotrojka prefrčala okolo Miestneho národného výboru a kým opustila dedinu, zožala ešte niekoľko nasrdených prostredníkov od vykoľajených dedinčanov. Niet divu, vytláčala ich z cesty, po prostriedku ktorej si to maširovali v ukrutne dusnom podvečere z polí do krčiem. V strediskovom Gašparove minula zdravotné stredisko, aj tak už bolo zatvorené, a šinula si to rovno do okresného mesta. Pred nemocnicou náhle zmenila smer a pokračovala ďalej do metropoly kraja. Ale ani v tamojšom špitáli nezastavila. Našikovali ju až do hlavného mesta. Vraj, iba tam sú doktori, čo tomu rozumejú, tlmočil sanitákovi primárov odkaz informátor na vrátnici.

Na kliniku vnútorného lekárstva v Bratislave posádka dorazila až za tmy. Na príjme už nervózne prešľapovali chlapi v ochranných skafandroch. Mlčky naložili vystrašeného

pacienta na nosidlá a zmizli s ním vo výťahu. Smeroval dolu, do podzemia nemocnice. Do bezpečia.

Vincent Nevídaný hľadel na chlapov, čo pripomínali mimozemšťanov. Snažil sa im z napätých tvári vyčítať nejakú odpoveď na svoju jedinú otázku: ako na tom naozaj som? Ale zovreté pery a prísne bezvýrazné oči oboch mužov mu nemienili vyjsť v ústrety. Obzeral si začervenané ruky, páčila ho tvár. Ale inak sa cítil v pohode. Na druhej strane vedel, že v pohode byť nemôže. Lojzo, jeho parták, je mŕtvy. A on, Vinco, dostal tiež poriadny zásah. Sedemnášť sievertov. Už osem je smrteľných. Tak ako je možné, že sa cíti normálne?

O štyridsať rokov neskôr

V júli 2018 počasie ani úrodu v Zápolciach už nikto neriešil. Všetko sa dalo kúpiť v supermarkete v neďalekom meste. Kravíny úspešne ohlodával čas, pretože moderné kravy maštale nepotrebovali. Pásli sa na lúkach nad dedinou, v ktoré sa predtým zlatožlté polia zmenili. Stáli tam letom, zimou, v páľave i daždi. Ľahostajne, bez výrazu, ktorý by napovedal, čo cítia a čo by možno radi zmenili.

Dom Jana Fľašku stál opustený na konci dediny. Viac ako obydlie však po štyridsiatich rokoch pripomínal strašidelný zámok. Vykrivený plot celkom pohltil zdivený brečtan. Len kde tu ponúkal cez odkrytý ornament kovovej výplne výhľad do spustnutého dvora. Betónový chodník k domu rozpukala burina. V predzáhradke, kde sa Jano so ženou v minulom storočí naťahovali s vysoko nadštandardným splachovacím záchodom, sa týčili smutné tisy a zakrývali pred okoloidúcimi špinavé okná. Hompáľali sa z nich rozbité drevené rolety. Z nahnitých rámov opadávala farba i tmel, čo v nich pridržiaval sklá. Pod tismi sa v zdevastovanej skalke vyvaľovali rozbití záhradní trpaslíci. Slepé oči vyvaľovali na bielo-ružové kvietka výhonov pupenca, čo sa spod nich plazili na kmene tisov a ovíjali ich ako bizarné ružence. V záhrade náletové liesky vydusili všetko, čo obyvateľom kedysi prinášalo sladkú úrodu. Ich rovné palice čneli k oblohe ako zabudnuté kopije stredovekých spanilých jazdcov. Jablone, čerešne i slivky zjalovelí desiatkami planých klkov. Mohutný orech vzadu pri

plote už dávno prerástol dom a drzo dočahoval oblaky. Pod ním sa kopilo suché lístie, v ktorom sa naháňali myši a ježe. Pod balkónom sa na zemi povalovali kusy betónu z rozbitých stĺpikov jeho zábradlia. Už dávno na ňom nikto nezastal, aby sa pokochal vôňou kvitnúcej zdivenej magnólie. V každom kúte dvora sa povalovali nejaké haraburdy, o ktoré nemal záujem už ani ten čas. Staré ošúchané fotelky i hrdzavá sieť železnej postele. Kredenc, v ktorom miesto voňavých vreciek s bylinkami viseli osie hniezda. Kúsok od bránky skrinka rozrúbaná na márne kusy, vaňa obrátená hore nohami, preliačený valec elektrického bojlera, záchodová misa, do ktorej sa rokmi zažral vodný kameň tak, že ju už nikdy nikto nevybieli, kusy smradľavého potrubia, hrdzavá konštrukcia sušiča na bielizeň, kopa vytrhaných dlaždíc pod schodmi, až sa zdalo, že to tam niekto azda aj náročky poznášal.

Povrávalo sa, že to všetko Jano Fľaška so synom vlastnými rukami pred dvadsiatimi rokmi z domu vynosili. Keď plánovali prerábku, podľa Marienky Fľaškovej už nedomernej, kúpeľne. Všetko naplánovala, novú dlažbu, obklady i zariadenie povyberala, už čakali len na dovoz. Jano starú kúpeľňu celý deň aj s Fľaškom mladším vypratávali. Nosili to ku bránke, aby nemali ďaleko nakladať, keď Jožo Balík s vlečkou s traktorom v sobotu príde. Staré obklady a dlažbu rozbíjali, a v kýbľoch vynášali pod schody, lebo to chceli vyviezť Jožovým tragačom do lesa a jamy na ceste zasypať. Ale potom u Fľaškovcov zastal čas. Bordel z dvora už nikdy nikto neodviezol. Dvadsať rokov ho prikrývali nánosy prachu, špiny, zvyškov lístia a ihličia. Vtáčieho trusu. Kôstok z čerešní. A kadečoho iného.

V to piatkové ráno, keď na Fľaškovie dvore utíchol život, sa Marienka s mladým Janom vybrali do banky do okresného mesta po peniaze, aby poobede dovoz vyplatili. Fľaška senior čakal doma, keby auto prišlo skôr. Od rána bolo dusno, dážď visel za nohy, miestami aj mrholilo. Bol práve na dvore, keď jeho žena so synom v okresnom meste vyleteli k oblakom sťa vtáci. Kým plachtili v oblakoch, Jano sa na dvore naťahoval s klzkou liatinovou vaňou, pretože ju so synom zložili pri bránke tak nešťastne, že zavadzala. Mariena mu to hneď ráno vykričala a že to má dať na poriadok, kým sa vrátia z banky.

Ale oni sa už nevrátili. Ich telá sa po silnej explózii rozleteli po parkovisku pred bankou spolu s päťdesiatimi tisíc korunami, čo Mária Fľašková niesla v kabelke. Prekvapení ľudia ich zbierali až na chodníku tridsať metrov za cestou. Tú hroznú udalosť Janovi Fľaškovi zakliesnenému pod vaňou zvestoval starosta. Keď dohovoril, Jano sa spod tej päťdesiatkilovej vane nedokázal ani narovnať. Taký zhrbený ako bol, odkráčal bez slova dovnútra a potichu za sebou zavrel dvere. Tam, v chodbe, hneď za dverami sa zviezol na zem a rozplakal. Janovi Fľaškovi sa v to zamračené júlové dopoludnie roku 1998 zrútil svet. Ale nebol jediný.

Sukin syn

Tak to teda nie. Vincenta Nevídaného poznám. No, teda vlastne, poznal som. To nepopieram. Spoznal som ho pred nejakými desiatimi rokmi. A vôbec by som o ňom nehovoril ako vy! Nie je to, teda, nebol to, dokelu, nijaký sukin syn. To v žiadnom prípade. On bol génius. Áno, došľaka, génius. Skutočný mozog. Páni! Čo on všetko vedel! O tom sa vám ani nesníva! Že to s ním dopadlo tak, ako to dopadlo, to je iba jeho vec! Len jeho!“

„Mohol vás predsa zabiť!“ Stowattová žiarovka sa neúprosne zarezávala do očí. Jej hlas bol nástojčivý. Nekompromisný.

„Zabiť? To áno. Dokelu. To mohol. A zjavne mu to bolo jedno. Ale inak ma mal rád. Aspoň sa tak tváril. Aj keď, poviem vám, pán policajt, že keby si mal vybrať medzi nami dvoma, nebol by to ani jeden z nás. Pretože najradšej na celom svete mal, podľa mňa, sám seba. A svoje kaktusy. No, možno ani tie už nemali najlepšiu reputáciu vo Vincentovom dvojkomorovom hoteli, keďže sa o nich prestal starať a zveril ich mne. Keby ich ponechal aspoň nejakému odborníkovi, čím nechcem vzbudiť dojem, že ja ním nie som, ale rozhodne sú aj väčší machri v tejto oblasti. On si však vybral mňa a poviem vám, že som si istý, že by prijal kohokoľvek, kto by sa mu ponúkol. Z toho usudzujem, že mu hovno záležalo na nejakých poondiatych odborných znalostiach či praxi. K tomuto záveru som dospel veľmi skoro, myslím, že to bolo pár minút po našom prvom rozhovore, lebo Vincenta moje vzdelanie a skúsenosti

nezaujímali ani trošičku. Nechcel vidieť nijaké papiere, vysvedčenia, ani výučné listy. Nijaké odporúčania od predchádzajúcich zamestnávateľov. Prosím? Isteže mi to vyhovovalo, lebo som nijaké nemal. Výučný list som skrkval a zahodil do prvého koša, ktorý som uvidel, keď som vyšiel z budovy učilišťa. Neviem, prečo som to urobil, ale mal som pri tom sakramentsky dobrý pocit. A odporúčania zo zamestnania? Tam, kde som robil, také niečo nepoznali. Veľakrát si nemohli spomenúť ani na to, čo je to výplata. Prirodzene, že potom som zasa ja zabúdal na robotu. A čo už vám napíše šéf do papierov, keď ste výkonný jak pokazené čerpadlo? Len by tam skúsil niečo načmárať! Zadarmo ani kura nehraje, no nie? Navyše, myslím si, že keby mi nejakým zázrakom niekto z tých pánov tiežpodnikateľov nejaké to odporúčanie predsa len naškriabal, dávno by som ho v neskorších horších časoch speňažil.

Ľudia kúpia všetko. Musíte len nájsť na konkrétnu vec človeka, ktorý ju potrebuje. Ale ani to nie je niekedy podmienkou úspešného predaja. Ak totiž ponúknete danú vec za správnu cenu, veľakrát človek, ktorý bol presvedčený, že ju nepotrebuje, odrazu zistí, že sa bez tej veci nezaobíde. Ľudia sú už takí. Hrabaví. Ako hydina. Nie všetci, samozrejme, aby som vás náhodou neurazil. To by som nerád. Nebudete tomu veriť, ale máte môj rešpekt. Netuším síce, ako ste ho získali, myslím, že to robia skôr vaše uniformy a táto posrato tmavá kancelária, ktorá pôsobí presne tak ako má, aby človek cítil, kto je v nej pánom, a že on to rozhodne nie je.

A možno ani nemáte uniformy, tie predsa nosia len pouliční fyzli a dopraváci, čo sú vlastne tiež pouliční fyzli, keďže robia na ulici... myslel som tých.. no, tých.. pochôdzkarov, mestských fyzlačov, ktorí sa celé dni promenádujú tam, kde sa nič nedeje a keď potrebujete pomoc, zašijú sa tak dôkladne, že by ste museli vypátrať zásielku zimných rovnošiat pre trojmiliónovú hlinenú armádu Mao Ce Tunga, aby ste ich našli. Vy ste zrejme, páni vyšetrovatelia, v síce kvalitných, no predsa len konfekčných oblekoch. Neprestávate dúfať, že možno práve moje priznanie, nech už bude k čomukoľvek, vám na tie posraté kvádra našije visačky prestížnych a úmerne tomu nedostupných módných značiek. Pretože či chceme, alebo nie, šaty robili človeka pred tisícami rokov a robia ho aj dnes. Preto tak prekvitá odevný priemysel, a to od päťdesiatcentových ponožiek, ktoré sú také umelé, že kým v nich ráno dôjdete na zastávku autobusu, splesnivejú vám nohy, až po päťsto eurovú spodnú bielizeň od Armaniho, na ktorú je škoda obliecť niečo iné, preto ju nosia len luxusné štetky.

Veru tak. Šaty robili človeka, odkedy zliezol zo stromu, a robia ho dodnes. U nás, na dedine, kde som sa síce nenarodil, ale vyrástol som tam a prežil najlepšie roky svojho mizerného života, sme mali okrem jedinej samoobsluhy na námestí pred miestnym národným výborom už za socíku dva obchody s handrami! Ešte okatejšie to bolo v štyri kilometre vzdialenom Gašparove, v najhnusnejšom malomeste pod slnkom, kde hneď po socíku začali vyrastať obchody s handrami ako huby po daždi. Mali ich tam na tom svojom vycifrovanom historickom námestíčku jeden vedľa druhého hádam aj

dvanásť. Zatiaľ aj tú ich parádnu radnicu. Ona ale vtedy pekná vôbec nebola. Takou sa stala až, keď Gašparovčania narazili žilu s eurofondami.. za socíku a aj tesne po ňom bola ohyzdná až strach. Ošarpaná, s dierami po guľkách, čo pamätali druhú svetovú vojnu. Naháňala hrôzu malým deťom i návštevníkom mesta. A rovno pred ňou ste zakopávali o handry z Poľska, Turecka, Číny, Vietnamu... Bolo ich tam naozaj veľa. Ale ani jeden posratý stánok s hotdogom. V celom meste ste nezohnali vreckový nožík alebo lubrikačný krém! Miestny rybársky zväz tam združoval dvestotridsaťosem členov, mali parádny rybník plný vypasených kaprov a inej hávede, a tých blatožrútov aj lovili. Napriek tomu, keď som potreboval opraviť pretrhnuté lanko na takom tom koráľkovom závese, čo v deväťdesiatych rokoch nechýbal v žiadnej kuchyni, nenašiel som v celom meste ani jedny rybárske potreby... alebo aspoň ten prekliaty silon. Ak ste si chceli vynoviť dvierka na kredenci, museli ste pre mizerné tri metre samolepiacej tapety za deväťdesiat korún cestovať dvadsaťpäť kilometrov a zabiť minimálne tri hodiny času. Ak ste pracovali osem hodín denne, mali ste čo robiť, aby ste prišli skôr než v okresnom meste zavreli obchody a aby ste si v nich stihli aj vybrať. Bože, človeku sa až rozum zastavuje, ako sme ešte aj v deväťdesiatych rokoch zaostávali za zvyškom sveta.

Čože my, Zápolce boli diera na konci sveta, ale od Gašparova človek očakával viac. Dvanásť krámov s handrami, ale ak ste sa ráno rozhodli pre guláš s knedľou na obed a nevedeli ste si ju sami urobiť, musel vás takýto obed napadnúť iba v deň, kedy tú knedľu do tej ich, od našej o nič lepšej, samoobsluhy vozili.

Rovnako to bolo s tvarohom alebo bryndzou. Pokiaľ ste neovládali rozpis mliekarov, pekárov a čo ja viem koho všetkého ešte, museli ste minimálne trikrát do týždňa zmeniť jedálny lístok. Takže ak ste sa rozhodli podávať k šalátu dovtedy nevídané a veľmi inovatívne krabie tyčinky, pretože tak to vyžadoval recept, prešli ste najskôr trikrát samoobsluhu v dedine, potom zabehli štyri kilometre na bicykli do Gašparova a napokon ste z receptu vyškrtli tie tyčinky. Špeciálny šalát, ktorým ste chceli prekvapiť priateľov, síce vôbec nebol originálny, pretože okrem krabích tyčínok v ňom chýbalo ešte aj to zvláštne korenie, o ktorom predavačky u nás, ani v Gašparove jakživ nepočuli, ale vaši priatelia mohli na návšteve obdivovať štós neprederaviteľných ponožiek od Číňana rastúci vedľa smetného koša, jednorazové šušťáky z poľského trhu, na ktorých sa vám v najnevhodnejšej chvíli roztrhol šev, a zbrusu novú vyrážku na rukách od tej báječne lacnej, hoci trocha syntetickej tureckej košeľe.

Trocha som odbočil, čo? Nevie mi niekto z vás povedať, či na dnes nehlásili dážď? Nie je zrovna jednoduché dozvedieť sa to, keď ste zavretí v cimre dva krát dva metre s jediným oblokom zamaľovaným na zeleno, ktorý sa navyše nedá otvoriť... nijaká reakcia? Nevadí, chcel som vlastne povedať iba toľko, že Vincent Nevídaný nie je... dokelu, nebol nijaký sukin syn.

Nie, neuškŕňajte sa. Iste veľmi dobre viete, čo to taká suka vlastne je. Niekto tak nazýva samicu psa a poviem vám, že byť tou samicou, pekne by ste ma urazili, pretože všetci veľmi dobre vieme, že keď ste Vincenta nazvali sukiným synom, nemysleli ste tým, že je potomkom psa. Jeho matku som síce

nepoznal, ale nemyslím, že keď ste ho počastovali takým hanlivým označením, chceli ste znevážiť práve ju. Prosím? Že by som si na ňu mal pamätať? Tak to ste, páni, úplne vedľa. To vás niekto pekne obabral. Máte zlé informácie. Ak by som jeho matku poznal, asi by som o tom vedel. Mám to už síce v hlave mierne popletené, kto by to po desiatich rokoch vo Vincentovom pekelnom zámku nemal, ehehehe? Napriek tomu si myslím, že v tomto ohľade, koho som poznal a koho nie, mi pamäť ešte celkom slúži. Trvám na tom, že Vincentovu matku som nepoznal. Volala sa Katarína? Vážne? Pekné meno. Také vznešené. Ako nejaká ruská cárovná... Vážne ju pripomínala? Bola krásna a odvážna? Tak to bol Vincent určite šťastné dieťa, hoci sa mi tým nepochválil. Ale krásu po nej rozhodne nepodedil. Asi sa podal viac na otca. Možno ho chcel Pán Boh potešiť, keďže mu ho tak skoro vzal. Aby si ho pripomenul vždy, keď sa pozrie do zrkadla...

Odkiaľ viem, že umrel skoro? Asi mi to povedal Vincent. Alebo nie? Keď tak nad tým premýšľam, páni, ja vlastne vôbec netuším, ako som k tejto informácii prišiel. Nejako sa mi dostala do hlavy. Asi mi to nakoniec ten Vincent predsa len vyklopil, nie? Minimálne sa mi zdôveril, že si na svojho otca pamätá len matne. Tak som z toho vyvodil, že zomrel veľmi skoro, Vincent možno ešte ani nechodil do školy...sím? Presne tak to bolo? Fajn, to som naozaj rád, keby ste mi dali tiket, zaškrtať by som vám výherné čísla, možno by som z toho aj niečo mal... ehheheche.

Nazvali ste Vincenta i jeho matku veľmi hanlivo. Dúfam, že na to máte dôvod a že mi ho ozrejmite. Lebo urážať dokáže každý.

Urážať bezdôvodne a bez pádných argumentov si dnes dovoľí kde-кто. Ľudskú aroganciu by ste mali, páni, pridať na zoznam civilizačných chorôb. Hneď za cukrovku, obezitu a vysoký krvný tlak. Mali by ste ju liečiť. Ešte lepšie, keby ste proti nej spustili nejaký národný očkovací program. A štepili proti tomu už malé deti. Tak ako proti osýpkam. Aká to bola pliaga! A dokázali ste s ňou zatočiť. Takže by ste sa vážne mali zamyslieť, lebo epidemiologická situácia je zlá. Ak niečo neurobíte aj s tou samolúbosťou, pýchou a spupnosťou, čoskoro sa ňou zadusíte ako vreckom z igelitu.

Urážate chudáka Vincenta, aj jeho matku, a nemáte na to najmenší dôvod. Katarína bola určite veľká žena, ak porodila takého syna, akým bol Vincent. Ale nie tak ako tá vaša ruská cárovná... čo vlastne bola Nemka, dokelu. Promiskuitná nymfomanská infantka, ktorá nevedela, čo so sebou od samej dobroty... nerozchodila to vraj po sexe s koňom. Neuškíňajte sa, počujem ako dusíte smiech. Nevymýšľam si. Tú klebetu šíria mnohé vševediace, ale podľa mňa hlavne zlé jazyky. Historici, a tým ja osobne verím viac, tvrdia, že ju sklátila mozgová mŕtvica. Mne je v podstate jedno, ako zgegla. Každopádne, tú ženu Katarína Nevídaná nepripomínala ani z mesiaca. Veď ona položila život za ušľachtilý cieľ...

Ako to viem? Vy máte, páni, dosť hlúpe a ešte viac zbytočné otázky. Kto vám ich písal? Nejaký praktikant? Stážista, ktorého odbijete s pánboh zaplať a on celý hepy naškriabe za vás o polnoci aj správu z tohto vypočúvania? Záleží na tom, odkiaľ viem, ako umrela Vincentova matka? Asi mi aj o nej porozprával neborák Vincent. Viete, on to nemal v živote

ľahké. No napriek tomu sa dokázal ovládať a nastavoval ľuďom vľúdnu tvár. Nechrľil oheň a síru všade, kam sa pohol. Nepľuval nikomu do tváre. Neponižoval. Je pravda, že napriek železnému sebaovládaniu, aj on občas vypustil paru. Odľahčil si. Ale nikoho pritom neurážal. Urážka je najprimitívnejší prejav hnevu a Vincent by za to vami pohrdal. On nikdy nikoho nedehtonostoval. Ani mňa, hoci si to mohol dovoliť. Dal som mu na to nejednu príležitosť. Preto si nemyslím, že preháňam, ak tvrdím, že ma mal rád. Že si ma dokonca obľúbil. Možno viac ako tie mizerné kaktusy.

Ako som na to prišiel? Nuž, pravdupovediac, to neviem. Ale myslím si to. Čože? Ako som sa k nemu dostal? Vy máte teda otázky! Jednoducho. Cez inzerát. Ale nehovorte, že ste to nevedeli. Vy, pán dôstojník prvý zľava, čo sa vám občas mihne rukáv v kuželi tej oslepujúcej lampy na stole, a na to dám krk, poznáte moju minulosť lepšie ako ja sám. Som si istý, že ste snorili, vrtali sa v nej, vyhrabávali detaily, pretože ste presvedčený, že som Vincenta schválne vyhľadal. Pánabeka, zistili ste naozaj všetko? Aj to, že ešte ako pätnásťročný fagan som si na ulici špáral v nose? Obracal som sa pritom do výkladov. Nie? Aká tragédia. Vie o tom kde – kto. Je prinajmenšom čudné, že vy nie. Že vám to nik nevytáral. Naozaj som prekvapený...”

„Hovorte k veci!“

„Doparoma, trochu som odbočil, ale veď máme kopec času, nie? Teraz, keď je už po všetkom, niet sa kam ponáhľať. A ja som sa už naponáhľal až-až. Poviem vám, že mi, dokelu, ledva

nohy stačili, tak som utekal pred tým sakramentským Vincentovým ohňostrojom. Čo ho to, prepánajána, pochytilo? Vari ho už načisto život omrzelo? Nech je tak, ale kde, dočerta, bral tú istotu, že omrzelo aj mňa?!“

„Takže vy ste nič netušili o jeho plánoch. Nevedeli ste, čo skrýva vo svojom, povedzme, divnom príbytku? Čo nám to tu chcete nahovoriť?“

„Chcete zo mňa urobiť poondiateho kriminálnika? Ale to sa mýlite! Ja som totiž obeť! Len sa na mňa pozrite! Vyzerám ako kriminálnik? Ste doktor? Je niekto z vás, došľaka, doktor?! Viem, že je. Tak nech si ma dobre prezrie a všimne si, že som príšerne unavený. Že sa mi trasú ruky. Že som nervózny. Ale len trošičku. Len toľko, ako človek, ktorého páli a svrbí celé telo. Pokožka, vlasy, chodidlá... dokonca i pod nechtami mi tancujú tie mrchy vyšteklené! Sú ich miliardy! Pod kožou, v ušiach, nose, v svaloch, v zadku! Áno, aj v zadku, pán doktor! Sú všade. Pália a svrbia. Bože, tak vytrvale svrbia. Kedy ma prezriete?! Čó?!“

„Načo? Je celkom jasné, čo vám je. Boli ste priveľmi blízko, človeče. Nemyslím, že ste mali šťastie, ak ste prežili.“

„Kašlem vám na posraté šťastie. U Vincenta som si ho užil viac než dosť. On mi dal nový zmysel života... aspoň na chvíľu... ak viete čo to je! Bol som v období predtým, než som ho stretol, úplne stratený. Tri roky bez práce! Viete, čo je to nemať celé tri roky do čoho pichnúť? Viete si predstaviť, že tri roky ležíte v prenajatej izbe na prenajatej posteli, stokrát máte spočítané všetky trhliny v prenajatej omietke na plafóne a nik vás

nepotrebuje?! Teda okrem domácej, ktorá ale nepotrebuje vás, ale vaše poondiate peniaze! Poviem vám, bol som vtedy na samom dne. Zrejme len preto mi napadlo kúpiť si Trh práce – pamätáte si tie noviny? Jakživ som väčšie nevidel! Každý deň vychádzali inzeráty s ponukou práce na osemdesiatich troch stranách!“

„To bolo v deväťdesiatych rokoch!“

„Pravda, presne tak. Som rád, že nie som najstarší v tomto pochybnom kolektíve. Na začiatku 21. storočia už bol ten plátok trochu za zenitom, priznávam. Najväčšie časy slávy mal za sebou. Každý, kto sa trocha vyznal, už plával do nekonečných vln virtuálnej reality. Aj trh práce tam objavoval nové možnosti. Ale stále bola veľká skupina takých, čo sa v neznámych a zradných internetových vodách veľmi nevyznali, alebo boli príliš konzervatívni a odmietali prekročiť svoj tieň v bezpečí paliem na pláži. Na tých ešte stále číhali papierové noviny. Ved', kde ľahšie ulovíte zadubenu rybu? V smradľavom stojatom rybníku alebo v uháňajúcej horskej bystrine?“

„Vskutku prekvapivá metafora z vašich úst.“

„Rozhodne menej, ako keby vyšla z tých vašich, pán nadutý moriak. Pozor, aby ste pýchou nepraskli ako ten smradľavý mechúr, čo som ako decko vyťahoval z vianočného kapra a práskal na dvore medzi dlaňami. Musel som ho práskať na dvore, lebo ten smrad, čo sa z neho vyvalil, by sme z kuchyne nevyvetrali ani do Silvestra. Som si istý, že z vašej ctenej huby by vyšla rovnako smradľavá stoka. Takže aj v roku dvetisíc a viac, polovicu inzertných novín zaberali ponuky obchodníkov

s bielym mäsom. Sľubovali dievčatám prácu v nejakom posratom bare s nadštandardným zárobkom. Nadštandardný teda naozaj bol, bez pochyb. Nezriedka dostali aj prémie. Pohlavné choroby a bitku. A je to neuveriteľné, ale tí chumaji vždy niekoho presvedčili, že tak ako to napísali, presne tak to aj mysleli. Vtedajšie dievčatá boli veľmi naivné. A dnešné na tom, podľa mňa, nie sú o nič lepšie. Dievčatá vždy snívali o princoch na bielych koňoch. Ťažkej romantike. Dokážu byť tak nekonečne blbé. Keď už nemôžu stretnúť nijakého šľachetného kráľoviča na poriadne natrieskanej káre, tak aspoň chcú mať veľa peňazí. Na tony handier a šminiek, vďaka ktorým možno raz nejakého katarského šejka predsa len zbalia. Alebo si aspoň užijú blahobytu. Ženy sú diablovo plemeno. Márnotratné až strach. Všetkého chcú veľa. Aj sa im toľko dostáva. Napríklad násilia. A keď skáču na háčiky tým podlým kupliarom a pasákom, stále snívajú o tom, že sa tí ich násilníci a bezcitní Chuanovia Karlosovia Debilovia zmenia v monacké kniežatá. A oni v princeznú Diany. Kráľovné srdc. Pcha! To majú z tých prihlúplych telenoviel, čo si celé dni tak radi púšťajú. Aj z tých presladených amerických grcov o ešte presladenejších amerických snoch. Keď sa nám sem to dalasácke svinstvo v deväťdesiatych rokoch napakovalo, keď starý dobrý socík treskol dvermi, hltali sme ho, div, že sme sa ním nepodusili jak králiky na smotane. Miesto kvalitnej kinematografie a osvety nám do obývačiek vtrhli americký ropní miliardári a ich ženušky vo voňavých zlatých klieťkach, chudobné a mierne zaostalé krajčírky, čo neskôr dobili svet, a kvantum debilít, nad ktorými sa súdnemu človeku až rozum pozastavuje, ako to niekto vôbec môže vymyslieť. Pilčerová, Lindstrémová a iné ovácie na lásku sú tiež poriadne sedatívne stupidity. Ľudia sú po nich krotkí. Zasnení. Trpezliví. V očakávaní svojho životného zázraku.

Ochotní kadečo strpieť a vydržať, však raz bude lepšie! Raz príde aj ich chvíľa! A potom bude dobre. Všetko bude v poriadku. Čerta starého bude! Dávajú tie hovadiny od rána do večera na deviatich z desiatich kanálov na káblovke. Servírujú to ľuďom zadarmo a tvária sa, akú im robia službu. A my, mamlási sme im vďační. Hltáme to, jak porno kurvy semeno. A tvárime sa pritom zrovna tak blažene!

Koniec ukážky.